

Hindi Urdu for Health

The Practice of Medicine in Hindi and Urdu

repositories.lib.utexas.edu/handle/2152/64261

Hindi Urdu Flagship | South Asia Institute | Department of Asian Studies | The University of Texas at Austin

---

Unani Practice

Unani (also spelt Yunani) refers to the tradition of Graeco-Arabic medicine. Like Ayurveda, this also a comprehensive tradition of medicine that goes back of Hippocrates, but owes a lot to the wisdom and experience of Arabic and Persian physicians. India remains one of the most prominent countries encouraging research and education in the field of Unani medicine. Listening to the Unani video clips will make the students aware of not only the concepts used in Unani medicine, but also the integral role of faith in healing.

UNANI TREATMENT - PART 2

Video URI: hdl.handle.net/2152/65730

Contents:

Hindi Transcription	2
Hindi Vocabulary	2
Hindi Questions	3
Urdu Transcription.....	4
Urdu Vocabulary	4
Urdu Questions	5

Hindi Transcription

अच्छा मुझे एक बात ये और बतायें कि कोई ऐसी खास एक, एक या दो दवायें, बहुत ही खास, एक तो आपने पुड़िया बताई जो आपकी जादू की पुड़िया है...

जी...

उसके अलावा कुछ यूनानी दवा में, जोकि बाकी लोग भी शायद इस्तेमाल करते हों? कोई ऐसी खास दवायें हैं जिनके नाम आप हमें बता सकते हैं जो बहुत मुफीद मानी जाती हैं... कोई भी ईलाज हो...

दवा-ओ-ईफा की गोली आती है, दवा-ओ-ईफा, और एक गोली आती हैं हब्बे शिफा... जिसको नजला पुराना होता है या दवा-ओ-शिफा हम उसे देते हैं जिसको दिमागी टैशन, टैशन जिसको बोलते हैं, टैशन रहती है बीमारी जिसको, नोंद नहीं आती है, घबराहट होती है, या इसी तरीके से हमने बताया दौरा पड़ जाता है, मरीज को, बच्चा हो या बड़ा हो, उसको दौरा पड़ जाता है, हाथ पैर ऐंठ जाते हैं, तो उसको वो दवाई देते हैं हम... वो दवा-ओ-शिफा इसमें बहुत ज्यादा काम करती है...

एक और बात बतायें कि, मैं देख रहा हूँ कि आपके पास ब्लड प्रेशर नापने की मशीन भी है और आपके पास आला भी है, स्टैटसकोप...

जी... जी...

ये यूनानी में इसका इस्तेमाल किया जाता है या ये आप एडीशनल एक, ऐलोपैथिक का एक तरीका इस्तेमाल करते हैं, ताकि थोड़ा और गहराई में आप जायें?

इसका ऐसा है, बहुत मरीजों को तसल्ली नहीं होती है ना हाथ से, तो इससे ब्लड प्रेशर को नाप के जरा तसल्ली हो जाती है कि हां भई, बी.पी. चैक कर लिया मेरा, भई नार्मल है, या डाउन हो रहा है या क्या हो रहा है, या क्या हो रहा है... तो उससे थोड़ा मरीज को तसल्ली हो जाती है... वरना तो नब्ज से पता चल जाता है कि ब्लड प्रेशर इसका डाउन हो रहा है या हाई हो रहा है... असल चीज तो नब्ज है... मरीज की तसल्ली के लिये अब हमें थर्मामीटर भी रखना पड़ता है... अब इसको बुखार हो रहा है... वरना तो नब्ज से ही पता चल गया कि भई बुखार ही है इसको... बी.पी. इन्सट्रूमेंट रख लिया वहीं, मरीज को नापने के लिये, कि भई देख लिया कहां इसका ब्लड प्रेशर हाई हो रहा है... मरीज को तसल्ली हो गई कि हां भई मेरा बी.पी. चैक किया... वरना ऐसे कुछ नहीं है, इतना तो पता चल जाता है ऐसे... जी...

Hindi Vocabulary

Friendly	मुफीद
Medicines and treatment	दवा-ओ-ईफा
	हब्बे शिफा
Cold	नजला
Stress	दिमागी टैशन

Insomnia, can't sleep	नींद नहीं आती है
Anxiety	घबराहट होती है
Attack, attacks	दौरा पड़ जाता है
Cramping in hands and feet	हाथ पैर ऐंठ जाते हैं
Machine used to measure blood pressure, sphygmomanometer	ब्लड प्रेशर नापने की मशीन
Use	इस्तेमाल
Satisfied	तसल्ली
Pulse	नब्ज
Fever	बुखार

Hindi Questions

कौन सी खास यूनानी दवा है जो बहुत मुफ़ीद मानी जाती है?

- 1 दवा ओ ईफ़ा
- 2 हब्बे शिफ़ा
- 3 सब
- 4 दवा ओ शिफ़ा

मरीज़ की तसल्ली के लिये हकीम जी क्या इस्तेमाल करते हैं?

- 1 स्टैट्सकोप
- 2 थरमामीटर
- 3 सब
- 4 बी.पी इन्स्ट्रूमेंट

Urdu Transcription

اچھا مجھے ایک بات یہ اور بتائیں کہ کوئی ایسی خاص ایک دوا، ایک یا دو دوائیں، بہت ہی خاص، ایک تو آپ نے پڑیا بتائی جو آپ کی جادو کی پڑیا ہے۔۔۔

جی۔۔۔

اس کے علاوہ کچھ یونانی دوا میں، جو کہ باقی لوگ بھی شاید استعمال کرتے ہوں؟ کوئی ایسی خاص دوائیں ہیں جن کے نام آپ ہمیں بتا سکتے ہیں جو بہت مفید مانی جاتی ہیں۔۔۔ کوئی بھی علاج ہو۔۔۔

دوا الشفا کی گولی آتی ہے، دوا الشفا، اور ایک گولی آتی ہے حبّ شفا۔۔۔ جس کا۔۔۔ جس کو نزلہ پرانا ہوتا ہے یہ دوا الشفا ہم اسے دیتے ہیں جس کو دماغی ٹینشن، ٹینشن جس کو بولتے ہیں، ٹینشن رہتا ہے بیماری جس کو، نیند نہیں آتی ہے، گھبراہٹ ہوتی ہے، یا اسی طریقے سے ہم نے بتلایا دورا بن جاتا ہے، مریض کو، بچہ ہو یا بڑا ہو، اس کو دورا پڑ جاتا ہے، ہاتھ پیر اینٹھ جاتے ہیں، تو اس کو وہ دوائی دیتے ہیں ہم۔۔۔ وہ دوا الشفا اس میں بہت زیادہ کام کرتی ہے۔۔۔

ایک اور بات بتائیں کہ، میں دیکھ رہا ہوں کہ آپ کے پاس بلڈ پریشر ناپنے کی مشین بھی ہے اور آپ کے پاس آلہ بھی ہے، اسٹیٹہسکوپ۔۔۔

جی۔۔۔ جی۔۔۔

یہ یونانی میں اس کا استعمال کیا جاتا ہے یا یہ آپ اڈشنل ایک، ایلوپیتھک کا ایک طریقہ استعمال کرتے ہیں، تاکہ تھوڑا اور گہرائی میں آپ جائیں؟

اس کا ایسا ہے، بہت مریضوں کو تسلی نہیں ہوتی ہے نہ ہاتھ سے، تو اس سے بلڈ پریشر کو ناپ کے ذرا تسلی ہو جاتی ہے کہ ہاں بھئی، بی۔پی چیک کر لیا میرا، بھئی نارمل ہے، یا ڈاؤن ہو رہا ہے، اب ہو رہا ہے، یا کیا ہو رہا ہے۔۔۔ تو اس سے تھوڑا مریض کو تسلی ہو جاتی ہے۔۔۔ ورنہ تو نبض سے پتہ چل جاتا ہے کہ بلڈ پریشر اس کا ڈاؤن ہو رہا ہے یا ہائی ہو رہا ہے۔۔۔ اصل چیز تو نبض ہے۔۔۔ مریض کی تسلی کے لئے اب ہمیں تھرماسٹر بھی رکھنا پڑتا ہے۔۔۔ اب اس کو بخار ہو رہا ہے۔۔۔ ورنہ تو نبض سے ہی پتہ چل گیا کہ بھئی بخار ہی ہے اس کو۔۔۔ بی۔پی۔ انسٹرمنٹ رکھ لیا وہیں، مریض کو ناپنے کے لئے، کہ بھئی دیکھ لیا کہاں اس کا بلڈ پریشر ہائی ہو رہا ہے۔۔۔ مریض کو تسلی ہو گئی کہ ہاں بھئی میرا بی۔پی۔ چیک کیا۔۔۔ ورنہ ایسے کچھ نہیں ہے، اتنا تو پتہ چل جاتا ہے ایسے۔۔۔ جی۔۔۔

Urdu Vocabulary

Friendly	مفید
Medicines and treatment	دوا الشفا
	حبّ شفا
Cold	نزلہ
Stress	دماغی ٹینشن

Insomnia, can't sleep	نیند نہیں آتی ہے
Anxiety	گھبراہٹ ہوتی ہے
Attack, attacks	دورا بن جاتا ہے
Cramping in hands and feet	ہاتھ پیر اینٹھ جاتے ہیں
Machine used to measure blood pressure, sphygmomanometer	بلڈ پریشر ناپنے کی مشین
Use	استعمال
Satisfied	تسلی
Pulse	نبض
Fever	بخار

Urdu Questions

کونسی خاص یونانی دوا ہے جو بہت مفید مانی جاتی ہے؟

- 1 دوا الشفا
- 2 حب شفا
- 3 یہ سب
- 4 دوا الشفا

مریض کی تسلی کے لئے حکیم صاحب کیا استعمال کرتے ہیں؟

- 1 استٹھوسکوپ
- 2 تھرمامٹر
- 3 سب
- 4 بی.پی۔ انسٹرومینٹ